

የዶ/ር አበራ ሞላ ሥራዎችና ትሩፋቶች

ከካሳሁን ሰባ ቃለምልልስ

Life and Legacy of Dr. Aberra Molla, Parts 1 and 2 by *Kassahun Seboka* of SBS Australia Radio Amharic Interview (ታሕሳስ፣ ፳፻፲ ዓ.ም. December, 2017)



ዶ/ር አበራ ሞላ

ክፍል ፩ (<https://youtu.be/Cpr0-mh25Xo>)

ዶ/ር አበራ ሞላ፤ ዘርፈ-ብዙ በሆኑ የምርምርና ፈጠራ መስኮች ስመጥር ተጠባቢ ናቸው።

በእንሰላት ሕክምና ዘርፍ የመድን ማነስን በማስወገዱ ረገድ ከዓለም አቀፍ ሳይንቲስቶች የመጀመርያው ተርታ ተሠልፈዋል።

የግዕዝ ፊደል ተጠቃሚዎችንም በዘመናዊው ኮምፒዩተርና የእጅ ጮሌ ስልኮቻቸው እንዲተይቡ ያስቻሉ የፈጠራ ሰው ናቸው።

በቀዳሚው ክፍል አንድ ውይይታችን የግለ ሕይወት ታሪካቸውን ቀንጭበው መተረክ የሚጀምሩት ከትውልድና ዕድገት ሥፍራቸው ነው።

ውልደታቸው ሰንዳፋ፤ ኢትዮጵያ ነው። ለመጀመሪያ ጊዜ ፊደል የቆጠሩት እንደ አያሌ ኢትዮጵያውያን ቁስ ትምህርት ገብተው ሳይሆን በቀጥታ አስኳላ ዘልቀው ነው።

በቀለሙ ገፍተው የሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን አጠናቅቀዋል። ኮሌጅ በጥሰዋል። በዚያም አልተገቱም፤ ለድገረ ዶክተሬት ዲግሪ ኮሎራዶ እስቴት ዩኒቨርሲቲን ረግጠው እ.ኤ.አ. በ1978 በእንሰሳት ሕክምና ተጠብበዋል።

በምርምር ግኝታቸው የመድኅን ማነስን ([Immune deficiency](#)) ለመክላት በመብቃታቸው በሚሊዮኖች የሚቆጠሩ የእንሰሳት ሕይወቶችን [ታድገዋል](#)። ብዙ ቢሊዮኖች ዶላሮችን ወጪዎች [አድነዋል](#)። አሜሪካ ውስጥ ብቻ በየዓመቱ ከሚወለዱት 40 ሚሊዮኖች ሊሞቱ የሚችሉትን የላሞች ጥጃዎች አሥር በመቶ አስተርፈዋል። የመጋት አዲስ መድኃኒት መስጫ ዘዴነት አስተዋውቀዋል። እንገር መመርመር አለበት በማለት አዲስ ምርመራ ለወተቱና ደም [ፈጥረዋል](#)።

በኤች.አይ.ቪ. ኤድስ ምርምር መስክ ከዓለም አቀፍ ሳይንቲስቶች ጋር ተሰማርተው መክላከያውን ለማግኘት ብርቱ ጥረቶችን አከናውነዋል። ስለ ኤድስ በዓማርኛ የመጀመሪያው የሆነውን ጽሑፍ በኋላም እ.ኤ.አ. በ1991 የአተሙትን ሰው በኢንተርኔት እንዲያነብ በ1994 ፊደል ሰጥተዋል። ኤድስ በዓለም ላይ እስካሁን 36 ሚሊዮን ሰዎች ገድሏል።



የመድኅን ማነስ ፈውስ 182፣፳፱ ዓ.ም. Solving Immune Deficiency, 1976



United States Patent 4,501,816, February 26, 1985
Inventor: Dr. Aberra Molla (Denver, CO)

መድኃኑ መመርመሪያ፣ ፲፱፻፸፰ ዓ.ም.

ጥሬ ሥጋ መመገብን ልማዳቸው ላደረጉቱና በዓል በመጣ ቍጥር በድብቅ በየእርሻ ማሳው ዘልቀው ሙክትና ድልብ ስንጋ ለሚያሳርዱቱ፤ ከጤናና ከሕግ አኳያ ምክረ ኃሳቦቻቸውን ያጋራሉ። ቆዳ ሲገፈፍ ቢላው እንዲጸዳ ሙቅ ውሃ ውስጥ እየተነከረ ነው።

“ብዙዎች ኢትዮጵያውያን በእየእርሻው እየሄዱ ያንን በግ፣ ያንን ከብት እረድልኝ ሲሉ ከሸጠላቸው ሰው ኃላፊነቱን መውሰዳቸውን አይረዱም።” ዶ/ር አበራ ሞላ

“ጥሬ ሥጋ መብላት እንደ ቁማር ነው፤ ሁሌም አያዋጣም። ኃይለኛ በሽታ የተገኘ ቀን ብዙ ሰው ሊያልቅ ይችላል።” - ዶ/ር አበራ ሞላ

ክፍል ፪ (<https://youtu.be/DkcuFzIAMwM>)

ዶ/ር አበራ ሞላ በማጠቃለያ ክፍል ሁለት ዝግጅታችን የግዕዝ ፊደልን እንደምን በዘመነኛው ኮምፒዩተር ለትየባ እንዳበቁ፤ በዘረፋ የተወሰደውን የአክሱም ሐውልት ከሮም አስነቅሎ ወደ

እናት ምድሩ ኢትዮጵያ እንዲመለስ ስላበረከቱት አስተዋጽዖና በቅርቡ የኢትዮጵያ ቅርስና ውርስ ማሕበረሰብ በሰሜን አሜሪካ ስላበረከተላቸው ሽልማት ያነሳሉ።

“የግዕዝ ፊደላችን የኦሮምኛ ቋንቋን መተየብ አይችልም ተብሎ ወደ ላቲን መሄድ ስሕተት ነው። እንዲያውም የኦሮምኛ ቋንቋችን እንዳይዳከም፣ ኦሮሚፋን ተጨማሪ የአገሪቱ የሥራ ቋንቋ ብናድርግ የተሻለ ይመስለኛል።” ዶ/ር አበራ ሞላ

ዶ/ር አበራ ሞላ በክፍል አንድ ግለ ሕይወት ትረካቸው፤ ከትውልድ ቀዳሳቸው ሰንዳፋ ከተማ አንስተው ወደ አገረ አሜሪካ አሻግረው አንጉዘውናል።

እዚያም በኮሎራዶ እስቴት ዩኒቨርሲቲ ድኅረ-ዱክትርናቸውን አጠናቅቀው፤ በተጠበቡበት የእንሰሳት ሕክምናው የምርምር መስክ የመድኅን ማነስን (Immune deficiency) ማስወገድ በመቻላቸው የበርካታ ሚሊየን [እንስሳት](#) ሕይወቶች መታደጋቸውን፤ በኤች.አይ.ቪ ኤድስ የምርምር ዘርፍም ከዓለም አቀፍ ሳይንቲስቶች ጋር ለበሽታው መቋቋሚያ ለመፍጠር ያደረጓቸውን አስተዋጽዖዎች አውግተዋል።

ሲልም፤ ጥሬ ሥጋን መብላት ባሕላዊ የአመጋገብ ልማዳቸው ያደረጉ ኢትዮጵያውያን በተለይም [በዓላት](#) በመጡ ቁጥር ወደ እየርሻው እየዘለቁ መክትና ሠንጋ ማስጣል ለሚያስከትሏቸው ጠንቆች የተጠያቂነት ኃላፊነትን እንደሚያስወስዳቸው፤ እንዲሁም፤ ጥሬ ሥጋ የመብላቱን ነገር ከቁማር ጨዋታ ዕጣ ፈንታ ጋር አያይዘው የሚያስከትሏቸውን የጤናና የሕግ መዘዞችን አክለው የንፅፅሮሽ ምክረ ሓሳባቸውን ችረዋል።



ጥሬ ሥጋ

በሌላም በኩል፤ የግዕዝ ፊደልን በላቲን የመተካቱ እርምጃ እ.ኤ.አ. በ1991 ለአሮምኛ የተጀመረው ሳይንሳዊ ሳይሆን ፖለቲካዊ ነው ብለው ይከራከራሉ። ሙያዊ ምክረ ሐሳባቸውንም ያጋራሉ።

“የግዕዝ ፊደላችን የአሮምኛ ቋንቋን መተየብ አይችልም ተብሎ ወደ ላቲን መሔድ ስሕተት ነው። እንዲያውም የአሮምኛ ቋንቋችን እንዳይዳከም፤ አሮሚፋን ተጨማሪ የአገሪቱ የሥራ ቋንቋ ብናደርግ የተሻለ ይመስለኛል።” - ዶ/ር አበራ ሞላ

ዶ/ር አበራ፤ በጣሊያን ወረራ ወቅት ተዘርፎ የሮማን ፒያሳ ማድመቂያ የነበረው የአክሱም **ሐውልት** ለአገሩ ምድር በቅቶ የኢትዮጵያን ቀደምት የሥልጣኔ አሻራን እንዲያሳገና ታሪካዊ ሥፍራውን እንዲያገኝ ብርቱ ሚና ተጫውተዋል። ዶክተሩ ንግግር እንዲያደርጉ አንድ የዝነኛ ዩኒቨርሲቲ ተቋም ጋብዟቸው ነበር። እኚህ ኢትዮጵያዊ ሳይንቲስት የአሜሪካና የእንግሊዝ ፓተንቶችም አሏቸው።



የአክሱም ሐውልት፣ ፳፻፩ ዓ.ም.

<https://www.sbs.com.au/yourlanguage/amharic/en/audiotrack/life-and-legacy-dr-aberra-molla-pt-1>

<https://www.sbs.com.au/yourlanguage/amharic/en/audiotrack/life-and-legacy-dr-aberra-molla-pt-2>

ስለ **ዶ/ር አበራ ሞላ** ተጨማሪ መረጃዎች በሚከተለው አንዳኝ በዓማርኛ ማንበብ ይቻላል።

https://am.wikipedia.org/wiki/%E1%8A%A3%E1%89%A0%E1%88%AB_%E1%88%9E%E1%88%8B